

Cultuurbeleid 2024-2030
Gemeente Maashorst

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Leeswijzer	4
Hoofdstuk 1: de waarde van cultuur voor gemeente Maashorst	5
Wat bedoelen we met kunst en cultuur?	5
De waarde van kunst en cultuur	5
Onze ambities	6
Onze doelstellingen	6
Onze kaders	7
Onze thema's	7
Hoofdstuk 2: aanpak	8
De aanpak	8
Onze rol	8
Hoofdstuk 3: samenwerkingen binnen én buiten het culturele veld	9
Hoofdstuk 4: cultuureducatie: jong geleerd is oud gedaan	11
Hoofdstuk 5. Cultuur dichtbij	13
Hoofdstuk 6. Gesubsidieerde culturele instellingen	16
Theater Markant Maashorst	16
Poppodium De Pul	17
Stichting Theaterspoor	18
Stichting Muzis	18
Museum Krona	18
Stichting Kunst & Co	19
De bibliotheek	20
Hoofdstuk 7. Amateurorganisaties en subsidiering	22
Harmonisatie	22
Subsidiering culturele vrijwilligersorganisaties	23
Hoofdstuk 8. Financiën	25
Hoofdstuk 9. Monitoring en evaluatie	26
Hoofdstuk 10. Samenvatting nieuw cultuurbeleid (infographic)	27
Bijlage 1. Gerelateerd beleid	28

Voorwoord

Voor u ligt het cultuurbeleid 2024-2030 van de gemeente Maashorst. We zijn er trots op dat we een gemeente zijn met een rijk cultureel leven door én voor onze inwoners. In Maashorst zijn veel organisaties, verenigingen en inwoners die op diverse manieren actief zijn op het gebied van kunst en cultuur. Dit is van grote waarde voor de lokale samenleving. Of het nu gaat om concerten, lezingen, museumbezoeken, schilder- en muzieklessen of toneelvoorstellingen: cultuur verbindt mensen met elkaar. Tegelijkertijd zorgen culturele activiteiten voor de ontwikkeling van talent, creativiteit en andere vaardigheden. Kunst en cultuur zijn daarmee ontzettend belangrijk voor een stevige sociale basis.

We willen als gemeente een klimaat scheppen dat kunst en cultuur ondersteunt en stimuleert en zo bijdraagt aan levendige en vitale kernen. Wij zien dat er in onze dorpen prachtige activiteiten georganiseerd worden door onder meer culturele verenigingen waarbij vrijwilligers de basis vormen. Als gemeente willen wij stimuleren dat de culturele ‘communities’ in de dorpen overeind blijven en dat ook andere inwoners én organisaties geprikkeld worden om mee te doen.

Met het nieuwe cultuurbeleid sturen we daar gericht op. We sluiten aan op het bestuursakkoord 2022-2026 ‘Samen bouwen we Maashorst’. Daarin staat dat we een mooi aanbod van kunst en cultuur willen realiseren. We geven bijzondere aandacht aan het stimuleren en waarderen van culturele verenigingen en de vele vrijwilligersorganisaties die actief zijn in het veld. Ook bieden we gelijke kansen aan onze inwoners, dragen we bij aan goede cultuureducatie en hebben we aandacht voor lokaal talent en kunst in de openbare ruimte.

Het is dus heel logisch dat we cultuur verbinden aan de ‘Sustainable Development Goals’ van de Verenigde Naties. Op die manier leveren we een bijdrage aan doelen als het bevorderen van goede gezondheid en welzijn, het bieden van kwalitatief onderwijs en het terugdringen van kansenongelijkheid en armoede.

Ik ben er blij mee dat we met dit nieuwe beleid werken aan een goede balans: we behouden waar we trots op zijn en we vernieuwen waar dat nodig is. We willen beter zichtbaar maken wat in al onze kernen gebeurt en we gaan werken aan meer ontmoetingen en samenwerkingsverbanden binnen én buiten de kunst- en cultuursector.

Cultuur is iets van ons allemaal. Ik verheug me erop de komende jaren verder te werken aan een rijk cultureel leven in Maashorst.

Harold van den Broek

Wethouder Cultuur

Leeswijzer

- In hoofdstuk 1 staan we stil bij de definitie van cultuur, omschrijven we de waarde van cultuur en beschrijven we de aanleiding voor dit nieuwe beleid
- In hoofdstuk 2 omschrijven we de aanpak en de hoofdthema's van het nieuwe beleid
- In hoofdstuk 3 geven we invulling aan het thema samenwerking en beschrijven we de gerichte acties
- In hoofdstuk 4 geven we invulling aan het thema cultuureducatie en beschrijven we de gerichte acties
- In hoofdstuk 5 geven we invulling aan het thema cultuur dichtbij en beschrijven we de gerichte acties
- In hoofdstuk 6 geven we invulling aan het thema professionele culturele instellingen
- In hoofdstuk 7 geven we invulling aan het thema culturele amateurorganisaties
- In hoofdstuk 8 geven we inzicht in de financiën die samengaan met dit nieuwe cultuurbeleid
- In hoofdstuk 9 geven we inzicht in de manier waarop we de effecten van het nieuwe beleid willen monitoren en evalueren
- In hoofdstuk 10 bundelen we alle acties in een infographic waarbij in één beeld de relatie met de ambitie en doelstellingen duidelijk wordt.

Hoofdstuk 1. De waarde van cultuur voor de gemeente Maashorst

Wat bedoelen we met kunst- en cultuur?

In deze beleidsnota spreken we veelvuldig over de begrippen kunst en cultuur. Dit zijn brede begrippen die zich moeilijk laten definiëren. Wat ze voor functie hebben, kan en mag namelijk voor iedereen anders zijn. Het belangrijkste is dat dit beleid ertoe leidt dat kunst en cultuur ruimte krijgen om beleefd te worden, dat de lokale activiteiten kunnen groeien en dat het bijdraagt aan de ontwikkeling van onze gemeenschap.

De waarde van kunst en cultuur

In de afgelopen jaren is steeds meer duidelijk geworden wat de concrete effecten van de inzet van kunst en cultuur zijn voor het individu én de samenleving. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) heeft in 2019 ruim 900 onderzoeken geanalyseerd en concludeerde: het actief of passief beleven van kunst bevordert de gezondheid en het algehele welbevinden. In 2021 deden wetenschappers in elf landen onder ruim 5.500 mensen onderzoek naar muziek tijdens de corona-lockdown. De conclusie van het onderzoek: muziek luisteren en zelf muziek maken is een effectieve manier om stress en angst te verminderen, de stemming te verbeteren en sociale relaties te bevorderen. De mogelijkheid voor inwoners om dus aan cultuuractiviteiten mee te doen of deze te beleven draagt bij aan het oplossen van bredere gemeentelijke opgaven op het gebied van zorg en ondersteuning, participatie en eenzaamheid.

De waarde van kunst en cultuur is niet gemakkelijk uit te drukken in cijfers, maar in het onderzoek *De waarde van cultuur in cijfers* (2011) verdeelt Gerard Marlet (Atlas Nederlandse Gemeenten) de maatschappelijke waarde van cultuur onder in vijf deelgebieden:

- De gebruikswaarde is de extra bereidheid van mensen om te betalen voor het genot en geluksgevoel dat ze ervaren als ze gebruik maken van kunst en cultuur
- De bestaanswaarde is het belang dat mensen hechten aan het simpele feit dat Nederland een kunstcollectie bezit en andere culturele infrastructuur heeft, zonder dat ze daar zelf gebruik van hoeven te maken
- De economische waarde is de waarde die de culturele sector via export en toerisme toevoegt aan de Nederlandse economie
- Bij de sociale waarde gaat het om de positieve effecten die kunst en cultuur hebben op bijvoorbeeld gezondheid, onderwijs, leefbaarheid en veiligheid. Cultuurdeelname vergroot veerkracht, zelfvertrouwen, zelfrespect, flexibiliteit en zingeving voor individuen
- De optiewaarde gaat ervan uit dat mensen anticiperen op de positieve effecten van kunst en cultuur. Die optiewaarde uit zich bijvoorbeeld in de bereidheid om meer te betalen voor een huis in een gemeente waar kunst en cultuurvoorzieningen aanwezig zijn.

In zijn onderzoek concludeert Marlet op basis van de deelgebieden het volgende:

De maatschappelijke waarde van de culturele sectoren is hoger dan de maatschappelijke kosten. Daardoor voegt cultuur jaarlijks meer toe aan de welvaart dan de belastingbetaler erin stopt.

Waarom vinden we kunst en cultuur juist voor de gemeente Maashorst van waarde?

Kunst en cultuur zijn overal om ons heen. In de afgelopen coronaperiode hebben we dat nog eens extra gemerkt. Cultuur is de muziek die we luisteren, het zijn de films die we kijken en de boeken die we lezen. Cultuur is ook samen zingen en musiceren, het bezoeken van het theater en musea, evenals amateurtoneel en muziekverenigingen. Cultuur zijn ook de beelden in de openbare ruimte en de theaterscholen voor de jeugd. Door de diversiteit van kunst en cultuur vergeten we wel eens hoe vaak we in ons dagelijks leven in aanraking komen met kunst en cultuur en de impact die het heeft. In de gemeente vinden er tal van activiteiten plaats op het gebied van kunst en cultuur, waardoor de sector zorgt voor levendigheid in de dorpen en bijdraagt aan tal van andere beleidsterreinen (zie bijlage 1).

Meedoen aan cultuurprojecten maakt mensen niet minder arm of eenzaam, maar ze gaan zich er wel bewezen beter door voelen. Het zijn manieren om met andere mensen in contact te staan en om talenten te ontwikkelen waardoor het zelfvertrouwen toeneemt. Hierdoor vergroot het de zelfredzaamheid en biedt

het zingeving. Uit onderzoeken blijkt daarnaast dat de inzet van cultuur op verschillende manieren effect kan hebben op zowel de geestelijke als de lichamelijke gezondheid. Het draagt bij aan het voorkomen van gezondheidsproblemen en depressie, het ondersteunt talentontwikkeling en vaardigheden en verbetert de leefstijl. Daarnaast heeft de inzet van kunst en cultuur een positief effect op het omgaan met ziekte en de behandeling daarvan. Het is onlosmakelijk verbonden met positieve gezondheid. Het effect voor ons als gemeente is dat lokale mogelijkheden om cultuur te maken en te beleven preventief werken en daarmee bijdragen aan het uitstel van de zorgvraag en dat de omvang van de zorg in een later stadium mogelijk zelfs wordt teruggebracht. De lokale aanwezigheid van kunst en cultuur draagt op die manier bij aan de ambitie en beleidskoers uit het Strategisch Kader Sociaal Domein waarmee we inzetten op preventie, het bevorderen van de zelfredzaamheid en het volwaardig meedoen van onze inwoners aan de maatschappij.

In aansluiting op het bestuursakkoord 2022-2026 heeft de Raad in november van 2022 ingestemd met een ambitie- en kadernota voor het nieuwe cultuurbeleid. Dit is een startdocument dat achtergrondinformatie biedt, cijfers over lokale deelname deelt en benoemt waar we nu staan en de ontwikkelingen die op ons afkomen. Op basis daarvan zijn ambities, doelstellingen en kaders geformuleerd voor het nieuwe beleid:

Onze ambitie

In 2030 kent de gemeente Maashorst een stevig fundament voor cultuurbeleving en -beoefening. Iedere kern beschikt over divers cultureel aanbod dat aansluit op de behoefte van inwoners. We zorgen ervoor dat culturele organisaties beschikken over gepaste (flexibele) ruimtes, van waaruit zij een actieve rol vervullen in de lokale gemeenschap, samenwerkingen aangaan met onderwijs en ondernemers en mee uiting en vorm geven aan de lokale identiteit. Naast dat we voldoende aanbod dichtbij de inwoners stimuleren, dragen we zorg voor financiële laagdrempeligheid. Alle inwoners, ongeacht hun persoonlijke (financiële) situatie, kunnen actief deelnemen aan cultuur. Door het realiseren van dit fundament zorgen we ervoor dat in 2030 al onze inwoners, jong en oud, actief in aanraking komen met cultuur, door het te bewonderen, actief betrokken te zijn en/of door het zelf te maken. Cultuur neemt op die manier een aantoonbare plaats in binnen onze gemeente en in het leven van onze inwoners.

Door dat stevige fundament is de lokale culturele sector er in 2030 ook toe in staat om een wezenlijke bijdrage te leveren aan ambities en doelen op andere beleidsterreinen, zoals welzijn, economie en vestigingsklimaat. Het doet dienst als een affiche voor onze gemeente en heeft een erkende positie als één van de bouwstenen om van de gemeente Maashorst de meest aantrekkelijke recreatieve gemeente van Brabant te maken.

Onze doelstellingen

Aansluitend op bovenstaande hanteren we voor de periode 2024-2030 twee belangrijke focusgebieden, met bijbehorende doelen.

Cultuur is er voor iedereen

- ✚ In 2030 is kwalitatieve cultuureducatie een vast onderdeel van het curriculum op alle basis- en middelbare scholen in de gemeente en zijn er verbindingen met het buitenschools aanbod. Hierdoor komen alle kinderen in de gemeente in aanraking met cultuur.
- ✚ In 2030 is het diverse verenigingsleven en rijke professionele aanbod versterkt en breed toegankelijk, onder andere door een duidelijk en transparant subsidiebestel en door ruimte te bieden aan talentontwikkeling. Dit zorgt ervoor dat het aantal leden en bezoekers verhoudingsgewijs in 2030 is gegroeid met tenminste 20%.
- ✚ Voor inwoners met een laag inkomen, behorend tot de minima-doelgroep, zijn er financiële regelingen waardoor zij de mogelijkheid hebben om zowel actief (vb. muziekles) als passief cultuur te beoefenen. In 2030 komen niet alleen alle kinderen uit minima-gezinnen in aanraking met cultuur, maar ook 70% van de volwassenen.

Cultuur krijgt ruimte om te groeien

- ✚ In 2030 hebben alle culturele organisaties die gemeentelijke subsidie ontvangen een duidelijk plan en activiteitenprogramma waaruit blijkt hoe ze inzetten op hun vitaliteit, met o.a. aandacht voor:
 - Diversiteit in publieksbereik en/of onder hun ledenbestand
 - Behoud en werving van leden

- Behoud en werving van vrijwilligers
 - Samenwerking met andere (culturele) organisaties
- ✚ In 2030 vervullen professionele cultuurmakers, in het bijzonder de culturele instellingen, een actieve rol om het lokale verenigingsleven en de amateurkunst te helpen hun positie te verstevigen en verder te groeien.
 - ✚ In 2030 wordt cultuur door onze inwoners dichtbij hun eigen huis op diverse locaties beleefd. Naast de bestaande podia, expositieruimtes en gemeentelijke accommodaties kom je cultuur tegen in de openbare omgeving zoals straten, pleinen, winkelcentra en het buiten gebied.
 - ✚ Van alle culturele activiteiten die in 2030 worden georganiseerd, is tenminste 50% een actieve samenwerking tussen één of meer organisaties binnen en buiten de sector.
 - ✚ In 2030 vinden er jaarlijks tenminste drie culturele projecten plaats die aantoonbaar van toegevoegde waarde zijn voor zowel de culturele sector als ambities op andere beleidsterreinen.
 - ✚ Culturele organisaties, zowel professioneel als amateur, komen jaarlijks tenminste één keer bijeen om met elkaar kennis en ideeën uit te wisselen. Gezamenlijk werken zij ook aan hun vindbaarheid voor inwoners en andere partijen zoals bedrijven.
 - ✚ De gemeente Maashorst beschikt over een aantal culturele instellingen dat een podium biedt aan zowel lokaal als nationaal aanbod en talent, zoals museum Krona, Markant, De Pul en Muzis. We willen dat deze culturele parels in 2030 bij alle inwoners én buiten de gemeentegrenzen bekend zijn.

Onze kaders

- ✚ Het nieuwe beleid heeft een looptijd van 2024 tot en met 2030. Op deze manier creëren we rust, continuïteit en de mogelijkheid om in meerdere jaren een sterke basis te creëren. Halverwege de looptijd (2027) vindt er een evaluatie plaats en een tussenrapportage. Hiermee kan er tussentijds gestuurd worden op het realiseren van de doelen.
- ✚ Het beleid heeft betrekking op: alle kunstdisciplines, cultuureducatie, bibliotheekwerk, musea, culturele accommodaties, culturele initiatieven en -evenementen.
- ✚ Het nieuwe beleid gaat niet over: de lokale omroep/media, cultureel erfgoed (heemkunde), archeologie, monumenten en landschapsarchitectuur
- ✚ Voor de ontwikkeling van het beleid wordt er actief informatie opgehaald bij organisaties in de culturele sector zelf aangevuld met partijen en groepen uit aanverwante sectoren zoals het onderwijs, jongeren en de toeristische sector.
- ✚ Het streven is om het nieuwe beleid budgetneutraal te realiseren, gebaseerd op de gezamenlijke middelen voor kunst en cultuur van de voormalige gemeenten Uden en Landerd. Dat is ambitieus en vraagt om een kritische én creatieve blik op de inzet van de beschikbare middelen.

Onze thema's

De ambitie en doelstellingen vormen aanleiding voor het benoemen van vijf thema's. De uitwerking op ieder van deze thema's vormt gezamenlijk het nieuwe cultuurbeleid. Het gaat dan specifiek om:

1. Samenwerkingen binnen én buiten het culturele veld
2. Cultuureducatie: jong geleerd is oud gedaan
3. Cultuur dichtbij: broedplaatsen en lokale initiatieven
4. Gesubsidieerde professionele culturele organisaties
5. Subsidiëring amateurorganisaties in het culturele veld

In hoofdstuk 10 wordt vervolgens met een infographic in één oogopslag zichtbaar gemaakt hoe de activiteiten en acties die benoemd zijn onder de diverse thema's bijdragen aan het realiseren van de al vastgestelde ambitie en doelstellingen.

Hoofdstuk 2. Aanpak

Aanpak

Als gemeente vinden we het belangrijk dat het nieuwe cultuurbeleid een co-creatie is met de lokale culturele sector. Daarom is deze nota geschreven na een uitgebreide consultering van het culturele veld. Ruim een jaar is uitgetrokken voor de ontwikkeling van het nieuwe beleid. Gedurende die tijd zijn er 6 bijeenkomsten georganiseerd, de zogenaamde cultuurcafés, waarbij telkens gemiddeld zo'n 30 personen aanwezig waren vanuit individuele interesse of als afvaardiging namens een culturele instelling, vereniging, cultuurmaker, platform zoals de ASD of de gemeenteraad. Voor enkele cultuurcafés was het animo zelfs zo groot dat het twee edities kende. Aanvullend op deze bijeenkomsten zijn er over specifieke onderwerpen gesprekken gevoerd met organisaties, zoals de twee sessies met de muziekverenigingen over de toekomstige subsidiëring. De resultaten van al deze bijeenkomsten lopen als een rode draad door het cultuurbeleid heen.

Bijkomend effect van deze aanpak is dat het lokale culturele veld diverse malen met elkaar in contact is gebracht op telkens wisselende (culturele) locaties. Hierdoor is het netwerk uitgebreid, zijn er kijkjes genomen in elkaars keuken, nieuwe contacten gelegd en zijn zelfs de eerste (samenwerkings-)initiatieven gestart. Gegeven dat Maashorst een nieuwe gemeente is waar het culturele veld uit voormalig Landerd en Uden elkaar nog niet van nature vindt, is hiermee al een mooie basis gelegd voor de toekomstige ontwikkelingen die we beogen met dit nieuwe cultuurbeleid.

Onze rol

Als gemeente willen we de komende jaren kunst en cultuur in Maashorst stimuleren en ondersteunen. Dit doen we op diverse manieren, namelijk als:

Aanjager

We willen culturele ontwikkelingen stimuleren. Dit doen we bijvoorbeeld omdat we een aantrekkelijk woongebied willen blijven voor onze inwoners en omdat we onze kinderen vaardigheden willen meegeven om gezond en gelukkig op te groeien. Hierbij hoort een divers cultureel aanbod met zowel professionele als amateuraanbieders evenals activiteiten en voorzieningen voor cultuureducatie en talentontwikkeling.

Facilitator

Om ontwikkelingen in het culturele veld in gang te zetten en mede mogelijk te maken, zorgen we voor netwerkversterking. Dit doen we bijvoorbeeld door tegen maatschappelijke tarieven accommodaties beschikbaar te stellen aan verenigingen/stichtingen en het organiseren van netwerkbijeenkomsten en informatiesessies. Ook faciliteren we culturele initiatieven op andere manieren, waaronder met de subsidieregeling Cultuurfonds en het stimuleringsbudget.

Subsidieverlener

We ondersteunen culturele organisaties en initiatieven door middel van subsidie. Voor grote culturele organisaties treden we op als accounthouder en sturen we gericht met prestatieafspraken en meerjarenplannen. Voor culturele amateurorganisaties ontwikkelen we passende beleidsregels en gebruiken we subsidiëring als stimulans voor hun activiteiten.

Hoe we deze rollen precies gaan benutten per thema, lees je in de volgende hoofdstukken.

Hoofdstuk 3. Samenwerkingen binnen én buiten het culturele veld

Samenwerkingen zijn overal te vinden, zo ook binnen het culturele veld. Dat culturele instellingen, verenigingen, makers en initiatiefnemers elkaar én partijen buiten de sector weten te vinden is van belang omdat het zorgt voor verbreding, versteviging en het leidt tot nieuwe inzichten en activiteiten. Gekeken naar de huidige culturele samenwerkingen in Maashorst dan valt op dat deze zich hoofdzakelijk richten op verbindingen binnen de eigen discipline. Muziekverenigingen zoeken elkaar bijvoorbeeld op en de professionele gesubsidieerde instellingen hebben een Directieoverleg Cultuur (DOC). Samenwerkingen tussen culturele organisaties en partijen buiten het veld komen voor omdat ze eenzelfde pand gebruiken of vanuit sponsorwerving. De komende jaren is het van belang dat er meer structuur komt in de samenwerking én dat verbindingen buiten de geijkte partners gestimuleerd worden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Werkgroepen en expertisesessies

We stimuleren de vorming van lokale werkgroepen bestaande uit vergelijkbare organisaties, die kampen met soortgelijke uitdagingen en die kunnen inspelen op vergelijkbare kansen en ontwikkelingen. Zij kunnen elkaar ondersteunen en gezamenlijk activiteiten ontplooiën. De werkgroepen zijn er niet alleen als ondersteuning en hulpbron voor vraagstukken, maar ook voor motivatie en verbinding om zo meer samenwerkingen tussen de culturele organisaties tot stand te brengen.

Aansluitend op de werkgroepen stimuleren we de zogenaamde 'expertisesessies' (werktitel). Hierbij biedt een professionele instelling coaching aan een amateurorganisatie bij een specifiek probleem, uitdaging of een wens, bijvoorbeeld op het gebied van marketing, subsidieaanvragen en vrijwilligersbehoud. Vervolgens is het aan de amateurorganisatie zelf om de opgedane kennis in de praktijk te brengen.

Cultuurcafés

We stimuleren de continuering van de cultuurcafés. Deze zijn namelijk de afgelopen jaren een beproefde formule gebleken om cultuurmakers, instellingen, verenigingen en andere geïnteresseerden bij elkaar te brengen, informatie uit te wisselen en hen te inspireren. Doel is om de lokale cultuurmakers op een laagdrempelige manier bij elkaar te brengen met een agenda die is afgestemd op hun behoeften.

Digitaal cultuurplatform

Het lokale culturele veld geeft aan een grote behoefte te hebben aan onderlinge verbinding om beter de krachten te kunnen bundelen. Daarbij is kenbaar gemaakt dat een digitaal cultureel platform gewenst is. Hier kunnen de lokale organisaties zich presenteren aan elkaar en andere geïnteresseerden, onder meer door gezamenlijk een activiteitenkalender te vullen en relevante informatie en contactgegevens te delen. Organisaties buiten de lokale culturele sector biedt het een gemakkelijke vindplaats voor informatie, bijvoorbeeld om aan te haken op evenementen en activiteiten op het gebied van recreatie- en toerisme. We ontwikkelen samen met het lokale veld dit platform en zorgen ervoor dat deze aansluit of geïntegreerd kan worden in andere relevante digitale vindplaatsen die in de toekomst (mogelijk) ontwikkeld worden, bijvoorbeeld op het gebied van welzijn.

Cultuurcoach

Het overgrote deel van het lokale culturele veld bestaat uit amateurorganisaties die hoofdzakelijk draaien op vrijwillige inzet. Het is niet realistisch om van hen te verwachten dat zij de werkgroepen en andere vormen van samenwerking direct vanaf het begin zelfstandig van de grond krijgen. Dit vraagt namelijk om de nodige tijd, afstemming en continue aandacht. Het lokaal beleggen van de rol van 'cultuurcoach' (werktitel) is daarom van belang. De persoon/organisatie die deze rol vervult is een echte spin in het web die zoekt naar de optimale samenwerkingsvormen tussen de diverse stakeholders met aandacht voor ieders eigen activiteiten, motieven en belangen. Vanuit deze rol worden ook gezamenlijke activiteiten en informatievoorziening gecoördineerd, bijvoorbeeld voor het online platform, de cultuurcafés en een lokale (meer)jaarlijkse cultuuragenda in afstemming met de ideeën en plannen van lokale organisaties.

Daarbij wordt een brede benadering gehanteerd met een blik zowel gericht op het culturele veld als op mogelijke samenwerkingen daarbuiten, zoals met lokale ondernemers in de horeca en toeristische sector. Ook wordt vanuit deze rol gewerkt aan het verbinden van kunst en cultuur aan lokale initiatieven op momenten als Koningsdag, Bevrijdingsdag, Wereldvluchtelingendag en de promotie van het centrum.

De rol van cultuurcoach is bedoeld om te verbinden en te ondersteunen en daarbij te varen op energie in het lokale veld en de initiatieven die leven. Vanuit deze rol worden nadrukkelijk geen reguliere uitvoerende taken overgenomen van verenigingen of professionele organisaties.

De afgelopen jaren heeft Stichting Kunst & Co op diverse manieren lokale vraag en aanbod op het gebied van kunst en cultuur bij elkaar gebracht. We willen hier meer structurele borging aan geven. Dit doen we door bij de nieuwe meerjarenafspraken (2025-2030) met deze organisatie het hoofdaccent te leggen op de rol van coördinator, coach en platform voor het brede lokale culturele veld.

Om daarvoor een goede basis te leggen investeren we eenmalig €85.000,- om in 2024 in een proces samen met het culturele veld meer specifiek invulling te geven aan de rol van cultuurcoach en de bijbehorende taken en verwachtingen. Dit levert een blauwdruk op waarmee Kunst & Co een gedragen basis in handen heeft waar zij de jaren daarna op kan voortborduren vanuit haar reguliere inzet.

Hoofdstuk 4. Cultuureducatie: jong geleerd is oud gedaan

We vinden het belangrijk dat onze inwoners gelukkig, veilig en gezond zijn en zich kunnen ontwikkelen in onze gemeente, in het bijzonder kinderen en jongeren. Culturele ontwikkeling hoort hier ook bij. Cultuureducatie helpt namelijk in een voorbereiding op een toekomst waarin creativiteit, samenwerken en kritisch denken steeds belangrijker worden. Het stimuleert reflectie op de omgeving en het eigen doen en laten. Deelname aan en kennismaken met cultuur moet daarom voor iedereen in Maashorst mogelijk zijn.

Wat gaan we doen?

Continuering van kwalitatief cultuuronderwijs op school

We vinden dat cultuur een vast onderdeel moet zijn in de schoolloopbaan van ieder kind, in het bijzonder in het basis- en middelbaar onderwijs. Door goed cultuuronderwijs kunnen kinderen zich beter ontwikkelen tot creatieve en kritische volwassenen die klaar zijn voor de uitdagingen van de 21ste eeuw. Gelukkig zien we dat op steeds meer scholen dit de aandacht krijgt, zeker nu het door de Rijksoverheid opgenomen is als één van de negen leergebieden in het onderwijscurriculum.

De gemeente Maashorst heeft de afgelopen jaren, mede door inzet van Kunst & Co en De Pul, een steeds groter aanbod aan cultuur-educatieve activiteiten op scholen gekregen. Het meest recente en zeer uitgebreide programma van cultuureducatie op de basisschool is Xpress. De kern van dit programma is dat professionele docenten, die zowel vakbekwaam als pedagogisch onderlegd zijn, de klas in komen om daar meermaals per jaar lessen in diverse kunstdisciplines (drama, dans, muziek en beeldend) te verzorgen. Xpress verzorgt op dit moment lessen bij alle basisscholen in de gemeente Maashorst in de groepen 4, 5 en 6. Gedurende de periode 2022-2023 werd het programma gefinancierd door zowel het onderwijs, bedrijfsleven als de gemeente. Voor deze opstartfase heeft de gemeente tweemaal €100.000,- vrijgemaakt uit incidentele middelen van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Dit is verstrekt aan Stichting Kunst & Co als uitvoerende organisatie.

Xpress wordt uiterst positief ontvangen door de diverse stakeholders. We willen er daarom op inzetten om samen met het onderwijs en het lokaal bedrijfsleven de komende jaren zowel dit programma als de overige cultuur-educatieve activiteiten, zoals C-basis en C-lokaal te continueren evenals de positieve verbinding en samenwerking met het middelbaar onderwijs. Voor Xpress is hiervoor een jaarlijkse gemeentelijke bijdrage nodig van €40.000,-. Dit is bepaald volgens de actuele begroting van Xpress, die toont dat nu de opstartfase voorbij is er meer inkomsten uit bijdragen van derden worden gehaald. De overige cultuur-educatieve activiteiten worden gecontinueerd vanuit al daarvoor bestemde cultuurmiddelen.

We blijven daarnaast de komende jaren betrokken bij Xpress en de eventuele uitbreiding naar andere leerjaren. We sluiten niet uit dat daarmee in de toekomst een groter beroep gedaan wordt op de gemeente voor een bijdrage. We staan ervoor open om hierover het gesprek te voeren onder voorwaarde dat de gemeentelijke begroting het toelaat én dat er minstens een even grote financiële commitment is vanuit het onderwijs en het bedrijfsleven. Laatstgenoemde is namelijk belangrijk voor de sterke lokale verankering en omdat het invulling geeft aan de curriculumverplichting die de scholen hebben.

Verbinding tussen binnen- en buitenschools aanbod (verenigingen)

Niet alleen de activiteiten in het onderwijs en bij professionele gesubsidieerde instellingen zijn van belang voor cultuureducatie. Juist de talloze lokale culturele verenigingen zijn voor een groot deel verantwoordelijk voor cultuureducatie van zowel kinderen als jongeren en volwassenen. Het is van belang om hun positie en rol de komende jaren te verstevigen. Dat doen we door met subsidies bij te dragen aan hun goede basispositie (zie hoofdstuk 7) en door te stimuleren dat verenigingen een actieve rol vervullen bij activiteiten in het onderwijs zodat er een sterke doorlopende lijn ontstaat tussen binnen- en buitenschools aanbod. Ook continueren we het (gratis) kennismakingsaanbod via Sjors Creatief en de Kunstkar, om zo op een laagdrempelige manier buitenschoolse cultuurdeelname te stimuleren.

Cultuurprogrammering voor jongeren

Voor kinderen in de basisschoolleeftijd is er in Maashorst een redelijk aanbod van cultuuractiviteiten, zowel als het gaat om cultuureducatie onder schooltijd als wanneer we kijken bij het aanbod van het lokale veld in de vrijetijd. Ook voor jongeren in onze gemeente zijn er culturele activiteiten, zowel in het onderwijs met initiatieven als het Cultureel Jongeren Paspoort (CJP) als bij culturele organisaties zoals De Pul. Wel is het

belangrijk om oog te blijven houden voor deze doelgroep, want de diversiteit aan wensen onder jongeren is groot én de deelname aan cultuur niet vanzelfsprekend. De ene jongere gaat het liefst naar een sportwedstrijd, terwijl de andere graag een workshop wil volgen om te leren rappen. Er zijn jongeren die geïnteresseerd zijn in theater, terwijl er ook zijn die liever games spelen. Hoe dan ook blijft het belangrijk om deze doelgroep te stimuleren om aan cultuur deel te nemen of het te beleven en daarvoor diversiteit in het cultuuraanbod te behouden.

De professioneel gesubsidieerde culturele instellingen krijgen daarom als prestatieafspraken mee om aandacht te hebben voor de jongere als doelgroep bij hun activiteiten aanbod. Ook onderzoeken we de mogelijkheid om binnen de nieuwe Rijksregeling voor combinatiefunctionarissen te blijven inzetten op de rol van een combinatiefunctionaris cultuur, met specifieke focus op jongeren en welzijn. Daarnaast zijn er lokale verenigingen en stichtingen, zoals Trots54, die gerichte activiteiten aanbieden voor en door jongeren. Hen ondersteunen we door middelen van de diverse subsidies.

“Wanneer we de leerlingen helpen in het ontdekken van culturele uitingen, een ervaring opdoen, daarover oordelen en leren op waarde te schatten, het verder te onderzoeken en verbanden te leggen, bouwen zij aan hun cultureel bewustzijn. Cultureel bewustzijn bouwt mee aan de persoonsvorming van de leerling.”

Nathalie Mantel, cultuurcoördinator Udens College

Hoofdstuk 5. Cultuur dichtbij

Wetenschappers zijn het er allang over eens: cultuur maakt gezond. Juist hierom is het van belang dat dit toegankelijk is voor iedereen. Kunst en cultuur roepen soms toch onbedoeld een drempel op, zeker als mensen er niet van huis uit mee bekend zijn. Dat is jammer, want veel culturele verenigingen en -activiteiten hebben ook een belangrijke sociale functie. Omgekeerd is voor veel culturele organisaties het werken voor en met specifieke doelgroepen nog relatief onbekend terrein.

We streven er als gemeente naar dat cultuur voor alle inwoners toegankelijk is en dichtbij kan worden ervaren op zowel verwachte als onverwachte plekken en momenten in de eigen woonomgeving.

Wat gaan we doen?

Voedingsbodem creëren voor culturele activiteiten (broedplaatsen)

Kunst en cultuur kan niet zonder theaterzalen, musea en podia. Het kan ook niet zonder plekken waar creativiteit kan ontstaan en kan groeien tot een cultureel product of activiteit. Deze zogenaamde broedplaatsen kunnen een fysieke vorm hebben. Dit is bijvoorbeeld het geval bij panden als die aan het Mondriaanplein waar Kunst & Co en de bibliotheek in gevestigd zijn of het PNEM gebouw bij natuurgebied de Maashorst waarin onder andere theater Naat Piek en diverse kunstenaars gehuisvest zijn. Ook in onze wijkgebouwen en dorpshuizen vinden wekelijks culturele activiteiten plaats en kennen we locaties voor creativiteit in de openbare ruimte zoals de legale graffitiplaats. Daarnaast zijn (online) platforms en samenwerkingsstructuren aan te duiden als broedplaatsen waar creativiteit tot bloei komt.

We hebben als gemeente de komende jaren oog voor beide typen broedplaatsen. Vanuit het fysieke aspect blijven we oog houden voor de aanwezigheid van locaties voor creativiteit en cultuurbeleving. We vinden het belangrijk dat de locaties die in de gemeentelijke vastgoedportefeuille zitten laagdrempelig worden aangeboden aan culturele verenigingen, stichtingen en andere maatschappelijke gebruikers. Daarbij streven we naar gelijke (financiële) uitgangspunten bij gebruikers van het gemeenschappelijk vastgoed en sluiten we aan bij accommodatiebeleid dat wordt ingezet voor onder andere wijkgebouwen en sporthallen. Daarnaast blijven we zoeken naar manieren om andere locaties tijdelijk of vast te benutten voor culturele activiteiten, bijvoorbeeld leegstaande panden.

Ook stimuleren we het ontstaan en gebruik van niet-fysieke broedplaatsen door in te zetten op de activiteiten zoals genoemd onder hoofdstuk 3. In aanvulling daarop willen we als gemeente actief (jonge) kunstenaars en andere creatieveling uitnodigen om mee te denken bij maatschappelijke opgaven, voorbeeld op het gebied van duurzaamheidsvraagstukken.

Kunst in de wijken en op openbare plekken stimuleren en bekend maken

Helaas zijn er in Maashorst nog steeds veel mensen die nauwelijks met kunst en cultuur in aanraking komen. Ze hebben te weinig geld, kennen de weg niet of denken dat kunst iets is voor anderen. We streven naar een inclusief cultuurbeleid. We willen alle inwoners laten merken dat cultuur er is voor iedereen: dat je tot op hoge leeftijd nieuwe talenten kunt ontdekken en dat mensen met een (fysieke) beperking en kwetsbare groepen van kunst kunnen genieten en actief deel kunnen nemen. Daarvoor is het van belang om juist te investeren in de kennismaking met kunst en cultuur dichtbij, in de eigen wijk en kern. Amateurverenigingen die juist op die plekken actief zijn spelen hierbij een voorname rol. Zij bieden niet alleen ruimte aan talentontwikkeling en zelfexpressie, maar versterken ook de sociale cohesie en betrokkenheid bij de eigen wijk en kern. De lokale muziekverenigingen spelen bijvoorbeeld een belangrijke rol bij lokale dorpsactiviteiten, herdenkingen en feestdagen.

Het subsidiëren van culturele amateurorganisaties, zoals lokale muziekverenigingen, zanggezelschappen en schilderclubs, is één van de manieren waarop we stimuleren dat inwoners zelf deel kunnen nemen aan cultuur én dat anderen er juist weer dichtbij van kunnen genieten door de lokale optredens en -uitingen. Daarnaast dagen we het lokale veld uit om activiteiten te ontwikkelen op onverwachte plekken en in de wijken dicht bij de inwoners. Het kan dan gaan om de lokale dorpshuizen, maar ook op niet voor de hand liggende locaties, zoals dorpscafés, parkjes, kerken én in winkelgebieden tijdens koopzondagen.

Aanvullend is er aandacht voor bestaande kunstwerken in de openbare ruimte, zoals de grote aardbeien op de rotonde bij het foodcourt in Uden en de graffiti-kunst in fietstunnels. Deze werken hebben per definitie een groot bereik en zijn laagdrempelig, want ook als je ze niet bewust opzoekt kom je (meermaals) ermee in aanraking. We willen de toegankelijkheid van kunst in de openbare ruimte vergroten door goede informatievoorziening te verstrekken over deze werken onder andere via het digitale platform. Aanvullend daarop verkennen we de mogelijkheid om stukken uit de gemeentelijke kunstcollectie die nu in depot staan zichtbaar te maken in onze dorpshuizen en andere openbare panden.

Laagdrempelige kennismaking en deelname stimuleren, in het bijzonder voor minima

Het mag niet uitmaken waar je geboren bent of waar je huis staat om mee te kunnen doen, ook wanneer het aankomt op cultuurparticipatie en -beleving. Dat geldt voor iedereen, ongeacht leeftijd, sekse, geardeheid, sociaal milieu en financiële positie. Helaas zien we dat dit niet vanzelfsprekend is. Zo krijgt niet ieder kind van huis uit de mogelijkheden om actief bezig te zijn met cultuur en creativiteit. Dat kan komen doordat de belangstelling hiervoor bij ouders/verzorgers of henzelf ontbreekt, maar soms zijn de financiële middelen een drempel voor inwoners om hun kinderen of henzelf deel te laten nemen aan cultuur. We stimuleren daarom laagdrempelige kennismaking en deelname aan cultuur. Daarbij hebben we in het bijzonder aandacht voor minima en kinderen die opgroeien in huishoudens met een krappe beurs.

We investeren in kwalitatieve cultuureducatie op school, omdat op die manier alle jeugdigen, ongeacht hun sociale positie, een eerste kennismaking hebben met kunst, cultuur en hun creativiteit ontwikkelen. Dit is één van de redenen waarom we samen met het onderwijs en andere lokale spelers willen blijven inzetten op educatieve activiteiten in de klas.

Dat alleen is niet voldoende. Voor kinderen die meer willen dan de lessen in de klas moet er een aansluiting zijn met het naschools aanbod. Het continueren van het (gratis) kennismakingsaanbod via het programma Sjors Creatief helpt hierbij. Het verlaagt de drempel om een kijkje te nemen bij een vereniging of een andere aanbieder, bijvoorbeeld voor muzieklles. Het vervolgens structureel voortzetten van die lessen kost geld. Om dit geen onnodige drempel te laten zijn voor minimagezinnen is het van belang om het lokale kindpakket (minimabeleid) goed onder de aandacht te brengen, zowel onder de doelgroep zelf als de cultuuraanbieders. Voor volwassenen met een krappe beurs maken we de mogelijkheid van het vrij in te zetten persoonlijke budget uit het activiteitenfonds (minimabeleid) breed bekend. Ook krijgen de gesubsidieerde culturele instellingen als prestatieafpraak mee om bij hun programmering en activiteiten rekening te houden met zowel de minima als met andere doelgroepen die een drempel kunnen ervaren.

Actief samenwerken met maatschappelijke- en welzijnsorganisaties

Omdat cultuurdeelname en -beleving preventief bijdraagt aan welzijn, willen we de komende jaren ook samen met wijk-, jeugdteams en welzijnsorganisaties mogelijkheden verkennen om de barrières te slechten. Dit doen we onder andere door ervoor te zorgen dat er binnen de nulde- en eerstelijnsgezondheidszorg voldoende kennis is over de waarde van kunst en cultuur op meerdere leefgebieden én door inzichtelijk te maken wat er lokaal aan aanbod is. Hierbij bouwen we voort op mooie ervaringen van eerdere of nog lopende programma's zoals de Boekstartcoach waarbij de bibliotheek samenwerkt met de GGD. Daarnaast krijgt kunst en cultuur een plek in het lokale plan van aanpak voor het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Hiermee geven we vanuit meerdere beleidsterreinen in samenwerking een impuls aan het verbeteren van de gezondheid van alle inwoners, met in het bijzonder aandacht voor het verbeteren van de situatie van mensen met gezondheidsachterstanden en mensen in een kwetsbare situatie. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040 met weerbare gezonde mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving met een sterke sociale basis.

Continueren subsidieregeling cultuurfonds

Om diverse culturele activiteiten te stimuleren, behouden we de lokale subsidieregeling cultuurfonds uit de voormalige gemeente Uden. Dit is een prestatieregeling, bedoeld om initiatiefnemers een financieel zetje in de rug te geven om een culturele activiteit neer te zetten die zonder een gemeentelijke (financiële) stimulans niet realiseerbaar is. De regeling richt zich op vernieuwende activiteiten die voortkomen uit samenwerking en eraan bijdragen dat cultuur dichterbij onze inwoners wordt gebracht, bijvoorbeeld door oog te hebben voor een specifieke doelgroep of op een (onverwachte) nabije locatie. Deze financiële bijdrage is het sluitstuk en alleen eenmalig, want voorop staan eigen kracht en cultureel ondernemerschap. Er is ruimte voor experiment en we houden er rekening mee dat een initiatief soms niet uitpakt zoals gewenst.

We passen de huidige regeling aan zodat deze inhoudelijk voldoet aan bovenstaande en breed in de gemeente beschikbaar is. Financieel verlagen we het plafond van de regeling de komende jaren geleidelijk om zo de nodige financiële ruimte te creëren voor een nieuw stimuleringsbudget om de lokale bekendheid voor evenals de deelname aan het culturele veld (profiel) te versterken. We vinden dit een verantwoorde keuze omdat in voorgaande jaren het cultuurfonds meermaals aangewend werd om relatief kleine kostenposten te financieren die in de toekomst geschaard kunnen worden onder het stimuleringsbudget. Ook werd er een beroep gedaan op dit fonds voor evenementen van muziekverenigingen in voormalig Uden, zoals concertavonden. Met de komst van de nieuwe en ruimere subsidieregeling voor deze verenigingen kunnen dergelijke activiteiten in de toekomst uit de reguliere basissubsidie worden bekostigd.

Introductie stimuleringsbudget lokale deelname en cultureel profiel

Met het nieuwe beleid introduceren we een nieuw stimuleringsbudget gericht op het breder bekend maken van het lokale culturele aanbod onder inwoners en in een verlengde daarvan het bevorderen van de deelname. Waar voor de subsidieregeling cultuurfonds initiatiefnemers een formele aanvraag moeten indienen is dit stimuleringsbudget juist bedoeld om laagdrempelig en snel in te kunnen spelen op culturele initiatieven die lokaal spelen. Het zal vaak gaan om relatief kleine financiële bijdragen. Zo kan er gedacht worden aan het aanschaffen van stoepkrijt en andere materialen zodat kinderen een grote straattekening kunnen maken in het centrum tijdens een koopzondag. Maar ook de ontwikkeling van het lokale digitale platform kan hieronder geschaard worden. De activiteit hoeft niet innovatief te zijn, maar het is wel belangrijk dat het bijdraagt aan de lokale deelname en beleving van kunst en cultuur. De gemeente beheert in eerste instantie dit budget, maar maakt keuzes over de inzet in goed overleg met de cultuurcoach.

Efficiëntere inzet subsidieregeling gebruik theater Markant

Een andere manier waarop we cultuurdeelname en -beleving de komende jaren willen stimuleren is door efficiënter om te gaan met de al aanwezige subsidieregeling 'Gebruik theater Markant'. Voor deze regeling komen op dit moment nauwelijks aanvragen binnen. Dat is jammer omdat deze ervoor zorgt dat lokale organisaties tegen een gereduceerd tarief gebruik kunnen maken van het professionele podium. De subsidieregeling maakt onderdeel uit van de lopende concessieovereenkomst die de gemeente heeft met Markant. Hierdoor kunnen de middelen niet zomaar worden ingezet voor een doel anders dan destijds vastgesteld. De regeling is geïntroduceerd om het gebruik van het podium laagdrempeliger te maken én hiermee bij te dragen aan de lokale activiteiten, en daarmee inkomsten, voor Markant. Deze doelen worden nu niet behaald omdat de regeling onvoldoende wordt benut.

De komende jaren willen we daarom enerzijds de regeling beter onder de aandacht gaan brengen. Dit gaan we onder andere doen door deze op cultuurcafés en via mediakanalen meermaals onder de aandacht te brengen en door in het verlengde van de subsidieregeling cultuurfonds te wijzen op de kansen van de regeling bij organisaties die zoeken naar een podium. In goed overleg met Markant willen we daarnaast zoeken naar creatieve wijzen om - binnen de bestaande overeenkomst - een deel van de beschikbare middelen anders in te zetten op een wijze die nog steeds ten goede komt aan het theater én de lokale inwoner. Eén van de denkrichtingen daarbij is het opzetten van een programma waarmee bepaalde doelgroepen, zoals ouderen en minima, kosteloos toegang krijgen tot een voorstelling in het theater.

Hoofdstuk 6. Gesubsidieerde culturele instellingen

Als gemeente hebben we een breed pakket aan culturele voorzieningen en daar mogen we trots op zijn. Op basis van het ringenmodel van de VNG voldoen we niet alleen aan het gewenste aantal en type culturele voorzieningen, maar zijn we op enkele punten zelfs te rekenen tot een 'ambitieuze gemeente'. Kwantitatief gezien ligt er dus al een stevige culturele infrastructuur. Er hoeven de komende jaren dan ook geen nieuwe culturele instellingen opgezet te worden. In plaats daarvan ligt de focus op het bevorderen van de kwaliteit van de bestaande infrastructuur, zowel individueel als in samenwerking met de rest van het culturele veld én organisaties daarbuiten.

We hebben zeven (grotere) culturele partners. Wij noemen hen 'partners' omdat we met hen, via de jaarlijkse prestatieafspraken, een stevige samenwerking hebben om het meeste uit het culturele leven in Maashorst te halen. Als gemeente bieden we een bijdrage aan de instandhouding en activiteiten van deze professionele instellingen. Daarbij beschouwen we dit aanbod niet als een statisch gegeven. Het is belangrijk dat de instellingen meebewegen met de trends in de samenleving, de groei en aantrekkingskracht van de gemeente en de wensen en behoeften van gebruikers en bezoekers.

Prestatieafspraken

Een belangrijk middel om te kunnen sturen op de inzet van de culturele partners is met de jaarlijkse prestatieafspraken die gekoppeld zijn aan de structurele subsidie van deze culturele instellingen. Voor deze beleidsperiode willen we dat naast de reguliere corebusiness/kernactiviteiten van de organisaties, er specifiek aandacht is voor:

- Het bieden van coaching aan culturele amateurorganisaties op de voor hen relevante onderwerpen zoals binden en boeien van vrijwilligers, marketing en fondsenwerving
- Bij activiteiten en programmering aandacht hebben voor het betrekken van diverse doelgroepen, waarbij in het bijzonder aan minima, jongeren en ouderen
- Proactief buiten de muren van de eigen instelling treden, bijvoorbeeld met activiteiten in de wijk en bij niet-culturele instellingen zoals verzorgingstehuizen
- Actief samenwerken aangaan met diverse organisaties binnen- en buiten de lokale culturele sector én zelfs buiten de gemeentegrenzen. Deze samenwerkingen zijn gericht op versterken van de eigen positie en het bevorderen van cultuurdeelname van onze inwoners
- Aandacht voor duurzaamheid binnen de instelling, waaronder het treffen van energiebesparende maatregelen waar mogelijk.

Meerjarenafspraken

Met de professionele culturele instellingen zijn meerjarenafspraken gemaakt tot en met 2024. Uitzondering hierop is theater Markant Maashorst waarvoor een concessieovereenkomst geldt t/m medio 2026. Bij de subsidieverstrekking voor 2024 krijgen alle professionele gesubsidieerde instellingen de opdracht om een plan op te stellen voor hun activiteiten voor de periode 2025-2030. Dit plan moet erop gericht zijn de vitaliteit van hun instelling te versterken, met daarin als aanvulling op de prestatieafspraken aandacht voor: diversiteit in publieksbereik en/of onder hun ledenbestand (1), behoud en werving van leden (2) behoud en werving van vrijwilligers (3) en samenwerking met andere (culturele) organisaties (4).

Aanvullend willen we de komende jaren per gesubsidieerde culturele instelling specifiek inzetten op:

Theater Markant Maashorst

Markant Maashorst biedt op een centrale plek in het hart van de gemeente met talloze voorstellingen vermaak aan inwoners en een plek voor de professionele theatertop en het lokale veld van (culturele) organisaties om zichzelf te presenteren. Als gemeente hebben we in 2011 een concessieovereenkomst afgesloten met een exploitant die in ruil voor jaarlijkse subsidie de theaterzaal exploiteert en zorgt voor meerjarig-onderhoud van dat deel van het pand. Deze overeenkomst, inclusief de onderliggende afspraken en financiering, is vastgelegd tot medio 2026. Dat de exploitatie van het theater is overgedragen aan derden is in lijn met wat elders in Nederland de afgelopen jaren veelvuldig is gebeurd. Het runnen van een succesvol theater is namelijk een vak apart en vereist kennis en een netwerk op diverse onderdelen: van techniek en financiën tot boekingskantoren en artiesten. Deze keuze heeft de gemeente zowel inhoudelijk

als financieel zekerheid en rust geboden. De afspraak is dat er jaarlijks 120 voorstellingen georganiseerd worden, aangevuld met 50 van lokale (culturele) organisaties. Dit aantal wordt jaarlijks overtroffen.

In de afgelopen jaren heeft het theater zichzelf ontwikkeld tot een volwaardig zelfstandig theater en een actief onderdeel van het lokale culturele veld. Continuering van de theatervoorziening na 2026 en een exploitatieovereenkomst met derden voor opnieuw 10 tot 15 jaar is daarom van belang. We benutten 2024 en 2025 om een nieuwe overeenkomst te vormen. Belangrijke inhoudelijke aandachtspunten zijn:

- De programmering is hoofdzakelijk gericht op de lokale behoeften en zoekt naar de bijbehorende afwisseling, zowel qua discipline als tijdstippen van activiteiten voor specifieke doelgroepen
- De programmering is divers. Dat betekent dat alle genres die kunnen worden gefaciliteerd en die een minimum aan publiek op de been brengen, plaats krijgen: van moderne dans tot grootschalig circus, van onalledaagse jazzprojecten tot alledaagse smartlappen. De ambitie is om jaarlijks tot een programma te komen waarin iedereen zich herkent: jongeren en ouderen, nieuwe Nederlanders, individuen en families, ervaren liefhebbers en ongeofende kijkers
- Markant bevordert kennisdeling over het theaterwezen (op inhoud, maar bijvoorbeeld ook over techniek) aan bezoekers, scholieren in het onderwijs en amateurverenigingen.

Aansluitend hierop willen we het lokale culturele veld en andere gebruikers zoals het onderwijs, een actieve rol geven in het bepalen van de inzet en bijbehorende voorwaarden vanaf 2026. Zij worden bevestigd over wat er in de toekomst nodig is om het theater optimaal te benutten als 'hun podium'.

Het is nog niet te zeggen welke jaarlijkse subsidie gepaard gaat met de exploitatie van het theater vanaf 2026. Dit zal de uitkomst zijn van de onderhandelingen die in 2024 en 2025 volgen.

Inhoudelijk aandachtspunt t/m 2026

We benutten de periode tot de afloop van de concessieovereenkomst, om het gebruik van het theater voor lokale inwoners en het (culturele) amateurveld te optimaliseren. De subsidieregeling Gebruik theater Markant wordt nu namelijk nauwelijks benut. Zoals eerder benoemd (hoofdstuk 5) gaan we de komende jaren in goed overleg met Markant zoeken naar manieren om te zorgen voor een efficiëntere inzet van de regeling en de bijbehorende middelen.

Poppodium De Pul

Dit landelijk bekende poppodium (een van de oudste van het land en unieke in de driehoek Nijmegen, Eindhoven, Den Bosch), biedt ruimte voor gevestigde namen en zowel landelijk als lokaal opkomend talent. De programmeurs van De Pul zijn ook programmerend op diverse locaties binnen de gemeente zoals de Kruisherencapel, Naat Piek en de diverse dorpshuizen. Naast het verzorgen van muzikaal aanbod is De Pul actief in de ontwikkeling van talenten naast het podium. Daarmee is het niet alleen een lokale partner die inwoners stimuleert zich cultureel te ontplooiën, maar ook van positieve invloed is op het imago van onze gemeente en aantrekkelijk is voor toeristen. Het is daarom van belang dat het podium behouden blijft in onze gemeente. Op cultureel vlak nemen we de komende jaren als inhoudelijke uitgangspunten mee:

- Onderscheidend programmeren met ruimte voor lokaal talent. Het poppodium is de plek waar muzikaal poptalent tot wasdom kan komen.
- Aanjagen van de lokale keten van popmuziek en samenwerken met onder andere theater Markant, Phoenix in Schaijk en andere organisaties in de culturele sector om de 'keten van popmuziek' in onze gemeente verder te laten groeien
- Inzetten op een publieksvriendelijke programmering, inspelend op de belangstellingsfeer van een breed publiek en met bijzonderheden die ook voor een regionaal en landelijk publiek aanleiding bieden om naar Maashorst te komen
- Het poppodium blijft zich ook buiten het gebouw manifesteren, in de wijken en de kernen, in het onderwijs en bij bedrijven, op locatie en online. Belangrijk aandachtspunt daarbij is dat proactief de relatie wordt gelegd met de lokale recreatieve- en toeristische sector evenals (centrum)ondernemers.

Qua financiële middelen blijft de subsidie aan De Pul de komende jaren geborgd. De subsidie maakt onderdeel uit van de jaarlijkse afspraken met Stichting Compass voor haar jongerenwerk waarbij De Pul als één van de uitvalsbasis dient en hiervoor een onderhoudssubsidie ontvangt. Een specifiek technisch aandachtspunt is wel het inrichten van het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Daarin wordt nu nog jaarlijks subsidie verstrekt enkel voor de kosten die dat ene jaar gemaakt zijn. Dat maakt het lastig te

sturen op groter onderhoud dat het budget van één jaar overstijgt. Het is zinvol om in de toekomst te werken met een onderhoudsbudget voor meerdere jaren. Door die wijziging te maken kan het gebouw op een duurzamere wijze onderhouden worden en zo blijft dit onderdeel van de infrastructuur in stand voor de ontwikkeling van (lokaal) talent. We zetten erop in om afspraken hierover te borgen in het nieuwe accommodatiebeleid en bij de herijking van het jongerenwerk.

“De Pul is een mooie plek om naar goede muziek te luisteren. Dat is tegenwoordig niet zo vanzelfsprekend. Ik hoop dat we nog lang van deze plek kunnen genieten.”

Een bezoeker over De Pul (bron: EMC Cultuuronderzoeken De Pul publieksonderzoek 2023)

Stichting Theaterspoor

Theaterspoor is een serie theater- en muziekvoorstellingen voor jonge kinderen, hun ouders/verzorgers, opa's en oma's. De voorstellingen worden gespeeld door professionele groepen die in het hele land optreden met telkens weer een andere voorstelling: van traditioneel poppenspel tot beeldend objectentheater, van bekende sprookjes tot nieuw geschreven toneelvoorstellingen. Het Theaterspoor loopt al bijna 20 jaar en is daarmee een begrip in de regio met voorstellingen in alle kernen van Maashorst. De voorstellingen staan in het dorps huis, jeugdhonk, soms in een wijkgebouw of gymzaal en regelmatig in Vestzaktheater Naat Piek in Uden. De komende beleidsperiode continueren we de subsidie met daarbij de volgende inhoudelijke aandachtspunten:

- Blijvend verkennen van nieuwe, onverwachte locaties in onze kernen en wijken voor het uitvoeren van de optredens
- Er wordt geïnvesteerd in een stevige samenwerking met het onderwijs én andere maatschappelijke organisaties om het aanbod bekend te maken onder de doelgroep.

Stichting Muzis

Stichting Muziek in Schaijk (Muzis) organiseert in Schaijk en omstreken op diverse locaties professionele kamermuziekconcerten op zondag. Ze bevorderen daarmee muzische voordrachten en maken deze bereikbaar voor een groter publiek. Daarnaast bieden ze een podium aan jonge (professionele) musici. De komende jaren benaderen we Muzis als professionele gesubsidieerde instelling, vanuit een soortgelijke positie als Theaterspoor. Dit betekent dat hun jaarlijkse subsidie gecontinueerd wordt en dat ook zij een meerjarenplan voor 2025-2030 moeten opstellen, met daarin als inhoudelijke aandachtspunten:

- Verbreding van het aanbod over diverse locaties in de gehele gemeente Maashorst
- Verbindingen leggen met onder andere lokale theaters en andere cultuurmakers en maatschappelijke organisaties om het aanbod van Muzis breed bekend te maken.

Museum Krona

In 2023 is het vijftig jaar geleden dat Museum Krona, toen nog onder de naam Museum voor Religieuze Kunst, werd opgericht in het abdijcomplex van de zusters Birgittinessen in Uden. De Gemeente Uden, het bisdom Den Bosch, de zusters en het Rijksmuseum in Amsterdam sloegen de handen ineen om een museum met een collectie van hoogwaardige religieuze kunst op te bouwen in vrijgekomen delen van het klooster. Inmiddels staat het museum bekend om zijn prachtige collectie en eigenzinnig tentoonstellingsbeleid. Ook is het, het enige kunst- en kenniscentrum voor religieus erfgoed in de provincie. Het museum beheert de kunstcollectie van de voormalige gemeente Uden en daarnaast talloze andere objecten (bruiklenen, giften en aankopen) die aansluiten bij haar profiel, waaronder stukken uit de Rijkscollectie.

Hoewel de dagelijkse werkzaamheden van het museum verzelfstandigd zijn, hebben we als gemeente via een afgevaardigde zitting in het bestuur en daarmee belang bij een passende invulling en bedrijfsvoering van het museum. De afgelopen jaren is het museum gegroeid in professionaliteit en heeft ze de door de gemeenteraad van voormalig Uden opgelegde verplichting van tenminste 20.000 bezoekers op jaarbasis ruim behaald. Grotere, meer aansprekende exposities zijn georganiseerd, de naamsbekendheid is gegroeid, de binding van vrijwilligers is verstevigd en het netwerk van samenwerkingspartners is uitgebreid. Er zijn grote 'blockbuster' tentoonstellingen gerealiseerd met werk van bekende namen als Chagall en Dali die goed gewaardeerd werden door bezoekers en media, zowel lokaal, regionaal als

landelijk. Het trok wekelijks duizenden bezoekers. Veel dagjesmensen hebben daardoor kennisgemaakt met het museum en daarmee met onze gemeente. Ook de lokale bekendheid onder inwoners is gegroeid, mede omdat het museum inzet op activiteiten buiten de eigen muren en in contact staat met lokale organisaties.

We hechten belang aan de brede maatschappelijke functie die het museum heeft voor zowel de eigen inwoners als voor bezoekers van buiten de gemeente. Het museum is bij uitstek een culturele parel die bijdraagt aan de ambitie van Maashorst om de meest recreatieve gemeente van Brabant te worden. We gaan de komende jaren door op de ingeslagen weg en continueren de huidige subsidie. Daaraan verbonden inhoudelijke aandachtspunten zijn:

- Met een publieksvriendelijke programmering inspelen op de belangstelling van een breed publiek en met bijzondere tentoonstellingen ook landelijk publiek aanleiding geven om naar Maashorst te komen
- Specifieke aandacht voor jeugd en ouderen; de bloeiende praktijk van museumeducatie en gerichte activiteiten binnen én buiten de muren wordt gekoesterd en waar mogelijk uitgebouwd
- Het museum blijft zich ook buiten het gebouw manifesteren, in de wijken en de kernen, in het onderwijs en bij bedrijven, op locatie en online. Belangrijk aandachtspunt daarbij is dat proactief de relatie wordt gelegd met de lokale recreatieve- en toeristische sector evenals (centrum)ondernemers
- Blijvend inzetten op kwaliteit, publieksbereik en uitstraling. Er wordt ingezet op het bereiken van tenminste 100.000 bezoekers over de periode 2025-2030.

“Helemaal top, we waren er met onze kinderen (12 en 15) en die hebben hun ogen uitgekeken. de combinatie van modern en de religieuze kunst met het thema licht was voor hun mega interessant. Dat een museum dat voor elkaar krijgt in die leeftijdsgroep is bijzonder, dat zegt wat over de grote kwaliteit van de expositie. En wij, het was overrompend, lang geleden dat een bezoek aan een museum zoveel indruk heeft achtergelaten. als we weer in Uden zijn komen we jullie zeker weer bezoeken!”

Review bezoekers Museum Krona, 2023

Stichting Kunst & Co

Stichting Kunst & Co is zowel in de voormalige gemeente Uden als Landerd actief sinds 2016 en ontstaan uit een fusie tussen de voormalige marktplaats Stichting C en het MiK. Stichting C richtte zich voornamelijk op de coördinatie van cultuur-educatieve activiteiten op school. Het MiK opereerde als centrum voor de kunsten met eigen lesaanbod en cursussen. Laatstgenoemde ging failliet en vanuit een politieke wens zijn de twee organisaties samengevoegd tot een nieuwe organisatie: Stichting Kunst & Co.

Onder begeleiding van Kunst & Co is er de afgelopen jaren een kwaliteitsslag gemaakt in het cultuuronderwijs onder schooltijd. Ook zijn er projecten opgezet om kunst en cultuur de wijken in te brengen, inwoners erbij te betrekken en zo zichtbaar te maken wat de sociale waarde van cultuur is. Kunst & Co brengt als culturele instelling dus lokale vraag en aanbod op het gebied van kunst en cultuur bij elkaar. Ook biedt ze fysieke ruimtes in gebruik aan cultuurmakers en docenten en biedt ze hiermee culturele lessen en cursussen aan. Dit is een erfenis van het voormalige centrum voor de kunsten.

De komende jaren continueren we de samenwerking met Stichting Kunst & Co. Wel maken we een aantal inhoudelijke en financiële wijzigingen in de meerjarenafspraken voor 2025-2030. De afgelopen jaren heeft Kunst & Co laten zien zoveel meer te zijn dan enkel een centrum voor de kunsten of locatie voor cultuuronderwijs. Niet voor niets is ze zichzelf steeds meer gaan laten zien als platform voor cultuur en creativiteit. Deze beweging willen we de komende jaren extra kracht bijzetten door een ander hoofdaccent mee te geven in de gemeentelijke opdracht, namelijk die van cultuurcoach, -makelaar en platform voor cultuur en creativiteit in onze gemeente. Daarbij krijgt zij als inhoudelijke aandachtspunten mee:

- Cultuureducatie stimuleren en de ingezette programma's tijdens en na schooltijd continueren in samenwerking met het lokale culturele veld, onderwijs en het bedrijfsleven (zie hoofdstuk 4)
- Als cultuurcoach samenwerking, kwaliteitsverbetering en verdere professionalisering van het lokale culturele veld stimuleren, zowel binnen het veld als met organisaties daarbuiten (zie hoofdstuk 3)

Op dit moment is er vanuit Kunst & Co al professionele inzet gekoppeld aan deze activiteiten. Dit willen we de komende jaren extra kracht bijzetten. Daar staat tegenover dat er minder aandacht uitgaat naar de rol van centrum voor de kunsten en bijbehorende taken op coördinatie en marketing van het lesaanbod.

Bij deze inhoudelijke keuze hoort een nieuwe blik op hoe het lesaanbod en cursussen in de toekomst gefaciliteerd worden. Op dit moment huurt Kunst & Co van de gemeente diverse verdiepingen in het pand aan het Mondriaanplein. Enkele van de daarin gelegen ruimtes worden voor haar eigen activiteiten gebruikt, zoals de werkplekken van het personeel, de creatieve werkruimte en het ontdeklab. Andere ruimtes worden in gebruik gegeven aan scholen, muziekscholen en andere (commerciële) docenten voor diverse culturele lessen. Kunst & Co heeft hierop zelf een verhuurprotocol ontwikkeld en brengt afhankelijk van de doelgroep een huurtarief in rekening. Zo betalen culturele aanbieders die lessen verzorgen aan jongeren tot 21 jaar geen huur en bij volwassenenaanbod €17,50. Deze werkwijze en tarieven zijn afwijkend van die voor gebruikers in ander maatschappelijk gemeentelijk vastgoed, zoals wijkgebouwen. Dit verschil in huromstandigheden willen we wegnemen en daarbij ook een onderscheid maken tussen maatschappelijke huurders en commerciële gebruikers om zo oneerlijke concurrentie terug te dringen. We streven daarbij naar een balans tussen het laagdrempelig beschikbaar stellen van het cultuuraanbod aan gebruikers enerzijds en het creëren van gelijke uitgangspunten voor huurders ten opzichte van ander gemeentelijk maatschappelijk vastgoed anderzijds. Ook in wijkcentra zijn er namelijk culturele en creatieve activiteiten en komen culturele verenigingen en aanbieders er wekelijks bijeen voor repetities en lessen.

Met Kunst & Co zijn tot en met 2024 nog lopende meerjarenafspraken. Om invulling te kunnen geven aan de verschuiving in focus en de nieuwe accenten in de opdracht, heeft deze organisatie tijd nodig. We willen 2024 benutten om de overgang in gang te zetten. Om verder vorm te geven aan de nieuwe inhoudelijke hoofdopdracht investeren we incidenteel in het proces om tot een blauwdruk te komen over hoe vanaf 2025 invulling gegeven wordt aan de rol van cultuurcoach (zie hoofdstuk 3).

Daarnaast maken we in 2024 gebalanceerde afspraken over de wijze van verhuur zodat ook tijdig de huidige huurders kunnen worden geïnformeerd. De bijhorende timing hangt samen met het nieuwe gemeentelijke accommodatiebeleid dat begin 2024 gereed is en waar we op willen aansluiten qua tarifiering. Om wel enig beeld te krijgen bij de financiële gevolgen van deze keuzes is er een eerste doorberekening gemaakt. Deze is gebaseerd op de huidige uurtarieven per vierkante meter in wijkgebouwen in Uden, de omvang van de (commercieel) verhuurbare ruimtes bij Kunst & Co en hun actuele verhuurrooster. De verwachting is hiermee tenminste een kleine €70.000,- aan extra huurinkomsten binnen te krijgen.

Het beschikbaar blijven stellen van ruimten in het pand van Kunst & Co voor lesaanbod wordt daarmee zowel inhoudelijk als financieel een ondersteunend middel. Het maakt het mogelijk om andere ambities uit dit beleid te realiseren. Meest voornamelijk daarin is de extra investering aan Kunst & Co voor cultuureducatie via het programma Xpress en het stimuleren van activiteiten bij muziekverenigingen (subsidiestelsel).

De bibliotheek

Van oudsher is de taak van een bibliotheek het bevorderen van lezen, leren en informeren van inwoners. Deze taak is de afgelopen jaren niet veranderd; de werkwijze wel. De dienstverlening verschuift van het uitlenen van tastbare boeken naar ondersteuning van inwoners op het gebied van kennis- en informatie en digitale- en taalvaardigheden. Als gevolg hiervan krijgt de fysieke ruimte van bibliotheken een ander karakter. Het ontwikkelt zich van collectie naar connectie: de bibliotheek als een laagdrempelige publieksvoorziening waar contact is tussen mensen, waar maatschappelijke activiteiten plaatsvinden en waar boeken ondersteunend zijn. Ook in de gemeente Maashorst is de bibliotheek de afgelopen jaren gegroeid tot een wezenlijk onderdeel van de sociale (vangnet) structuur en een plek waar inwoners diverse vormen van informatie kunnen bemachtigen en ondersteund worden in hun ontwikkeling.

We willen de komende jaren de inzet van de bibliotheek op hetzelfde kwaliteitsniveau houden in aansluiting op onze huidige wettelijke taak¹ en de zorgplicht die we als gemeente vanaf 2025 hebben om de toegang tot de openbare bibliotheken te borgen. Hierbij geven we de bibliotheek de volgende uitgangspunten mee:

Toerusten van inwoners met specifieke (digitale) basisvaardigheden

We vinden het versterken van de eigen kracht van onze inwoners belangrijk. Een voorwaarde daarvoor is dat ze beschikken over voldoende basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, mediawijsheid en digitale vaardigheden, om zo mee te kunnen doen aan de samenleving. Door continuering van het (digi)Taalhuis, de samenwerking met diverse organisaties in het sociale veld, zoals ONS welzijn, en door in te zetten op een passende bibliotheekvoorziening in iedere kern, wordt hieraan bijgedragen. Daarnaast behouden we de inzet van de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO's) in de bibliotheken door de bijbehorende middelen die we van het Rijk ontvangen structureel toe te voegen aan de jaarlijkse subsidie aan de lokale bibliotheekorganisatie. We maken deze voorziening ook breed bekend onder inwoners en professionals waarmee we samenwerken.

Bevorderen van taal/lezen en het voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid

We geven de komende jaren de 'leven lang leren lijn' verder vorm. Dat betekent dat we inzetten op het bereik van iedere baby, peuter, kleuter, basisschoolleerling (en hun ouders) met een uiteenlopend aanbod om het lezen te stimuleren en leesplezier te bevorderen. Daartoe gaan we bestaande programma's zoals de VoorleesExpress continueren en met keten- samenwerkingspartners zoals GGD, onderwijs en kinderopvang, de mogelijkheden onderzoeken om dit te intensiveren en aan te sluiten op landelijke inzet zoals het Onderwijs Achterstandenbeleid (OAB) en programma's als Kansrijke Start.

Bevorderen sociale samenhang (ontmoetingsplek)

De bibliotheek zet verder in op de groei van haar bekendheid en inzet als 'huiskamer' in elk dorp en kern. Bij de bibliotheekpunten is iedereen welkom om te lezen, te werken, te studeren en elkaar te ontmoeten. Daarnaast blijft de bibliotheek met haar professionele capaciteit en faciliteiten daar waar mogelijk ondersteuning bieden aan lokale vrijwilligersorganisaties, zoals heemkundekringen.

Specifiek investeren we in de realisatie van een bibliotheekpunt in het dorps huis in Reek als aanvulling op het huidige punt in basisschool de Kreek'l. Laatstgenoemde kent een verouderde collectie en is alleen éénmaal per twee weken geopend op de woensdagochtend en met uitzondering van schoolvakanties. Hierdoor is deze slecht toegankelijk voor een brede doelgroep. Het wijkt hiermee ook af van een ander soortgelijk punt in Odiliapeel dat tweemaal per week 's avonds wel geopend is. Met oog op de zorgplicht vanaf 2025 en om de dienstverlening naar inwoners te verbeteren, investeren we in het aanvullende punt.

“Als je lid bent van de Openbare Bibliotheek, heb je een abonnement op de hele wereld. (...) Het is een plek waar mensen cultureel en maatschappelijk ontwaken en groeien. Waar als kind werelden voor je opengaan”

Gunay Uslu, staatssecretaris Cultuur en Media, 2022

¹ Wet Stelsel bibliotheekvoorzieningen (Wsob), van waaruit de bibliotheek verantwoordelijk is voor 5 functies: ter beschikking stellen van kennis en informatie (1), bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie (2), bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur (3), organiseren van ontmoeting en debat (4) en laten kennismaken met kunst en cultuur (5).

Hoofdstuk 7. Amateuromorganisaties en subsidiëring

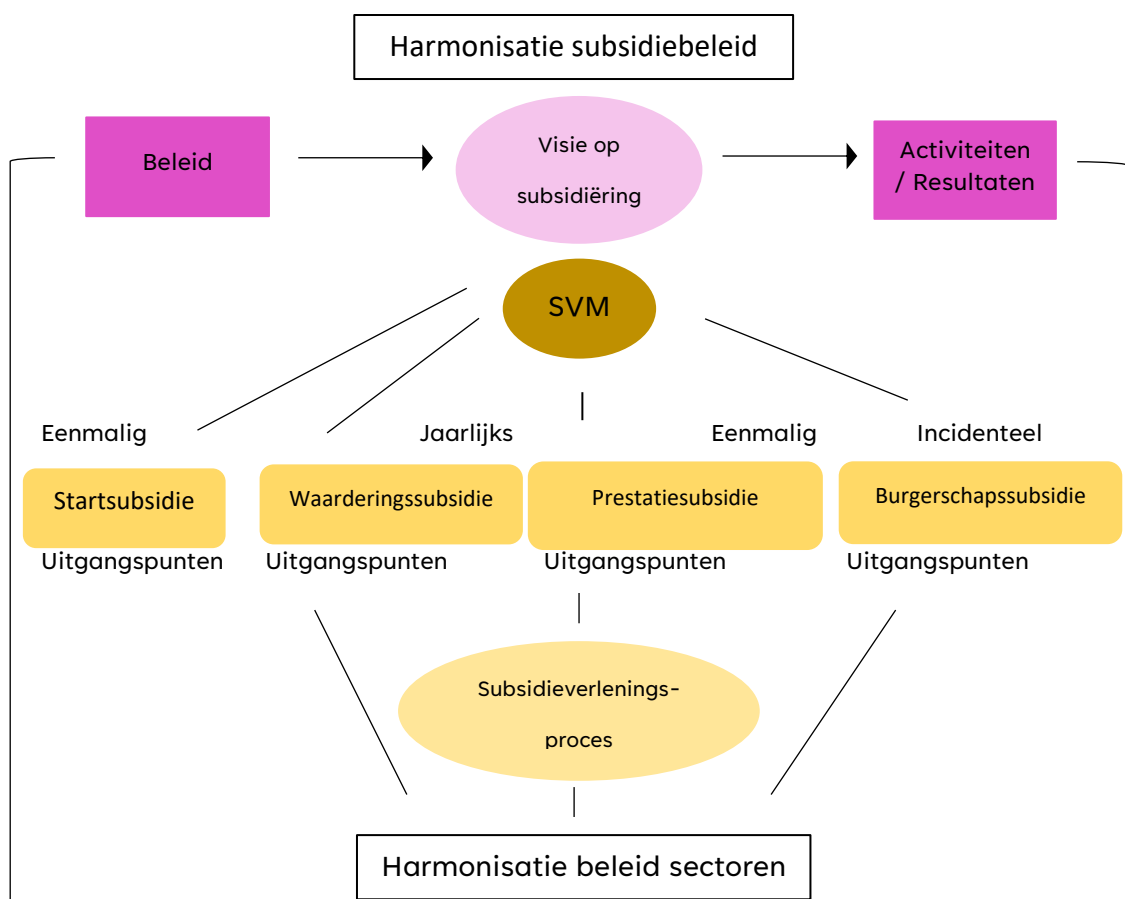
Amateuromorganisaties spelen een belangrijke rol binnen het lokale culturele veld. Culturele verenigingen en stichtingen, zoals muziekverenigingen en koren, bieden onze inwoners de mogelijkheid om op een laagdrempelige manier cultuur te beleven op meerdere terreinen: met hun lessen zorgen ze voor cultuureducatie –en participatie en met optredens zorgen ze voor vermaak. Daarnaast vervullen ze een belangrijke rol in het gevoel van eigenheid en identiteit van de kern of wijk waarin ze actief zijn.

We vinden het daarom belangrijk om ook het culturele verenigingsleven en lokale stichtingen in de gemeente Maashorst te faciliteren en stimuleren. Dit doen we op de manieren zoals beschreven in de voorgaande hoofdstukken én door hen te voorzien van subsidie ter ondersteuning van hun activiteiten.

Harmonisatie

De komst van de gemeente Maashorst betekent dat naast nieuw cultuurbeleid er ook een harmonisatie moet plaatsvinden van het subsidiebeleid, waaronder op het gebied van vrijwilligersorganisaties. Hiermee voldoen we aan de Wet Algemene regels herindeling (Arhi).

Parallel aan de ontwikkeling van dit cultuurbeleid zijn via een afzonderlijk traject de contouren opgesteld voor het geharmoniseerde subsidiebeleid voor vrijwilligersorganisaties, het zogenaamde ‘Subsidiemodel Vrijwilligersorganisaties Maashorst’ (SVM). Deze contouren vormen het richtinggevende kader voor de subsidiëring op alle beleidsterreinen, waaronder dus ook cultuur. Onderstaande infographic toont hoe dit model is opgebouwd:

Een verdere uitleg van dit model is opgenomen in de ‘Contourennotitie subsidiëring vrijwilligersorganisaties’.

Subsidiering culturele vrijwilligersorganisaties

Het Subsidiemodel Vrijwilligersorganisaties Maashorst (SVM) en de uitgangspunten voor de subsidievormen zijn vervolgens vertaald naar de harmonisatie van de subsidiëring voor de cultuursector. Daarbij maken we een onderverdeling in de subsidiëring van de muziekverenigingen en de overige amateurverenigingen- en stichtingen. De reden voor deze onderverdeling is dat hierdoor beter ingespeeld kan worden op de verschillende kostenpatronen van de verschillende soorten organisaties. Deze maatwerkbenadering past binnen de visie op subsidiëring en de uitgangspunten voor de basisvormen zoals hierboven vermeld.

De harmonisatie van subsidie op huur-/accommodatielasten is voor dit moment buiten de subsidieregelingen gelaten. De tariefstellingen c.q. huurtarieven, en daarmee samenhangende huursubsidie, maken onderdeel uit van het nog te ontwikkelen accommodatiebeleid. Daarvoor loopt een afzonderlijk traject waarover naar verwachting begin 2024 besluitvorming plaatsvindt. Op basis daarvan wordt dit vertaald naar de situatie voor culturele organisaties. Tot dit nieuwe beleid van kracht is ontvangen deze organisaties een eventuele huurkostensubsidie op dezelfde wijze als de afgelopen jaren.

1. Harmonisatie subsidiëring muziekverenigingen (waarderingssubsidie)

Gekeken naar de huidige subsidiëring van de muziekverenigingen, is er sprake van een groot verschil tussen de voormalige gemeente Uden en Landerd. Voor het nieuwe beleid is de keuze gemaakt om voor de gehele gemeente over te gaan op een systematiek in lijn met die van de voormalige gemeente Landerd. De reden hiervoor is dat – in tegenstelling tot landelijke tendensen – het de muziekverenigingen in voormalig Landerd is gelukt om het ledenaantal op peil te houden en op onderdelen zelfs te laten groeien, vooral onder de jeugd. De gemeentelijke subsidiëring heeft hier een grote rol in gespeeld, omdat deze het mogelijk maakte om het lidmaatschap en de muzieklessen financieel laagdrempelig te houden, te voorzien in kwalitatieve lessen en vaker activiteiten en evenementen te organiseren om zo de zichtbaarheid te vergroten. In lijn met de beleidsdoelstellingen uit deze nota willen we graag dit positieve effect behouden en zich laten verspreiden naar alle kernen van de voormalige gemeente Uden. Concreet betekent dit dat we de komende jaren bij de muziekverenigingen een aantal kostensoorten, zoals instrumenten, opleidingen en uniformen, gaan subsidiëren gerelateerd aan het ledental.

Omdat de subsidiëring van de muziekvereniging gepaard gaat met aanzienlijk hogere subsidiebedragen dan die de overige culturele amateurorganisaties ontvangen, geldt voor de muziekverenigingen dat zij aan specifieke voorwaarden moeten voldoen. Daarbij zetten we in op:

- De vereniging is verplicht op te treden op door burgemeester en wethouders aan te geven nationale feestdagen c.q. gedenkdagen
- De vereniging is verplicht een plan te ontwikkelen gericht op zowel groei van het aantal leden- en vrijwilligers als aandacht te hebben voor kwaliteit van lessen en optredens
- De vereniging spant zich in om als vereniging ook buiten de voor haar traditionele locaties en evenementen zich in te zetten en op te treden. Voorbeelden hiervan zijn optredens op koopzondagen en bij verzorgingstehuizen. Hiervoor moet ze ook samenwerkingen aangaan met andere organisaties, bijvoorbeeld in het zorg- en welzijnslandschap
- De vereniging zet zich actief in om cultuureducatie binnen de gemeente Maashorst te stimuleren. Ze spant zich in om in samenwerking met onder andere het onderwijs en Kunst & Co een rol te spelen in muzieklessen tijdens- en buiten schooltijd.

2. Harmonisatie subsidiëring overige amateurverenigingen – en stichtingen (waarderingssubsidie)

Verenigingen

Voor de harmonisatie van de subsidiëring van de overige culturele amateurverenigingen gaan we uit van vaste bedragen gekoppeld aan clusters van ledenaantallen. Dit vereenvoudigt de subsidieverlening, zowel vanuit het perspectief van de aanvragers als voor de gemeentelijke organisatie. De bedragen die we hanteren per categorie zijn daarbij in balans met de eerder verstrekte subsidies in de voormalige gemeente Uden en Landerd waardoor financiële verschillen vaak beperkt blijven. Bij de enkele vereniging waar het verschil, positief of negatief, een paar honderd euro op jaarbasis betreft, wordt er gewerkt met een overgangperiode in 2024-2025.

Stichtingen

Voor de subsidiëring van culturele stichtingen kan niet teruggevallen worden op een toekenning op basis van ledenaantallen. Om die reden wordt ervoor gekozen om bij dit type organisaties een systematiek te

gaan hanteren in lijn met de werkwijze uit de voormalige gemeente Uden. Daarbij wordt op basis van de begroting van de organisatie een bepaald percentage aan subsidie toegekend. Effectief maakt dit geen verschil voor de bestaande stichtingen.

Gezien de relatief beperkte omvang van het subsidiebedrag hoeven verenigingen en stichtingen die een subsidie ontvangen niet te voldoen aan prestatieafspraken. Zij hoeven ook niet te verantwoorden hoe de ontvangen subsidie precies is ingezet. Op deze manier houden we de subsidie laagdrempelig.

Prestatiesubsidie

Voor het culturele veld wordt de prestatiesubsidie uit de contourennota vertaald in de nieuwe vorm van de subsidieregeling cultuurfonds (zie hoofdstuk 5).

Hoofdstuk 8. Financiën

Voor de ontwikkeling van het nieuwe cultuurbeleid is als financieel kader meegegeven om te streven naar budgetneutraliteit. Om die reden is voor de nieuwe begroting uitgegaan van de huidige structurele middelen die beschikbaar zijn gesteld in de gemeentebegroting.

We subsidiëren de grotere culturele instellingen om het culturele aanbod vorm en inhoud te geven en uit te voeren. Daarnaast ondersteunen en stimuleren we diverse verenigingen en activiteiten door middel van subsidies. Het jaar 2024 wordt benut als een overgangsjaar waarin met behulp van de inzet van eenmalige, incidentele middelen, een gewenste beweging in gang wordt gezet.² Op die manier wordt erop ingezet dat het nieuwe beleid vanaf 2025 binnen de structurele culturele budgetten wordt doorgevoerd.

Gemeentelijke begroting	2023	Verstrekte subsidie 2023	2024 incl index	Verwachte subsidie 2024	2025	2026 ev.
Kunst & Co	€ 713.623	€ 710.794	€ 743.738	€ 740.790	€ 672.790	€ 672.790
Markant Maashorst	€ 1.955.128	€ 1.955.128	€ 2.082.128	€ 2.073.536	€ 2.073.536	€ 2.073.536
Bibliotheek	€ 1.620.910	€ 1.620.494	€ 1.689.313	€ 1.688.879	€ 1.688.879	€ 1.688.879
<i>Subsidie IDO*</i>			€ 48.440	€ 48.440	€ 48.440	€ 48.440
<i>Bibliotheekpunt Reek personele inzet*</i>					€ 11.000	€ 11.000
Bibliotheekpunt Reek personele inzet (eenmalig)			€ 11.000	€ 11.000		
Bibliotheekpunt Reek inrichtingskosten			€ 45.000	€ 45.000		
Museum Krona	€ 343.000	€ 338.653	€ 357.475	€ 352.944	€ 352.944	€ 352.944
Theaterspoor	€ 29.749	€ 29.657	€ 31.004	€ 30.909	€ 30.909	€ 30.909
Muzis	€ 3.673	€ 3.733	€ 3.827	€ 3.891	€ 3.891	€ 3.891
Subsidieregeling Cultuurfonds (innovatie/vernieuwing)	€ 50.665	€ 50.665	€ 52.803	€ 37.500	€ 25.000	€ 25.000
Stimuleringsbudget Cultureel profiel/ deelname				€ 15.000	€ 7.500	€ 7.500
Proces culturele samenwerking (cultuurcoach)			€ 85.000	€ 85.000		
Cultuureducatie Xpress					€ 40.000	€ 40.000
Cultuureducatie Xpress (eenmalig)			€ 40.000	€ 40.000		
Subsidieregeling gebruik Markant	€ 27.293	€ 27.293	€ 28.445	€ 28.445	€ 28.445	€ 28.445
Subsidies muziekverenigingen	€ 103.371	€ 112.699	€ 107.733	€ 117.445	€ 171.973	€ 171.973
Harmonisatie subsidies muziekverenigingen (eenmalig)			€ 54.000	€ 54.000		
Subsidies overige amateurverenigingen en -stichtingen	€ 22.185	€ 18.760	€ 23.121	€ 22.847	€ 22.847	€ 22.847
Overig	€ 4.067	€ 4.370	€ 4.239	€ 11.641	€ 5.631	€ 5.631
Totaal structureel	€ 4.873.664	€ 4.872.246	€ 5.123.826	€ 5.123.826	€ 5.123.826	€ 5.123.826
Totaal incidenteel			€ 235.000	€ 235.000		
Totaal aanvullende wettelijke verplichting			€ 48.440	€ 48.440	€ 59.440	€ 59.440

*Voor de middelen geboekt onder 'aanvullende wettelijke verplichting' geldt dat dit activiteiten zijn vanuit een wettelijke taak en zorgplicht op het bibliotheekwezen. Hiervoor ontvangen we vanuit Rijksoverheid financiering.

² Voor dit overgangsjaar zijn bij de programmabegroting 2024 incidenteel middelen aangevraagd.

Hoofdstuk 9. Monitoring en evaluatie

De komende jaren gaan we samen met uiteenlopende partijen in het culturele veld én daarbuiten projecten en activiteiten realiseren in lijn met het nieuwe beleid. Deze zijn erop gericht om bij te dragen aan de benoemde ambitie en doelstellingen. In hoeverre zij dit ook daadwerkelijk doen houden we in de gaten.

Monitoring

We evalueren jaarlijks samen met het lokale culturele veld of we de gewenste effecten van het beleid aan het realiseren zijn. Uit de jaarplannen, -cijfers en verantwoordingen van de betrokken partijen halen we informatie als:

- Hoe de deelname aan cultuur, zoals ledentallen van verenigingen en bezoeken aan activiteiten, zich ontwikkelen
- Hoe de vitaliteit van de culturele aanbieders, zoals verenigingen en professionele instellingen eruit ziet, onder andere vanuit financieel oogpunt, aantal activiteiten en leden- en vrijwilligers aantallen
- Het cultureel aanbod dat beschikbaar is voor kinderen en jongeren en wat door deze doelgroep benut wordt. Bijzondere aandacht is er hierbij voor cultuurdeelname onder minima
- De bezoekersaantallen van culturele evenementen en -initiatieven en of dit in lijn ligt met de gestelde verwachtingen
- Of samenwerkingsverbanden worden gecontinueerd, geïntensiveerd en of er nieuwe vormen van samenwerking tot stand zijn gekomen.

We evalueren het beleid niet alleen met verslagen en cijfers, maar ook op basis van verhalen en ervaringen. We willen vooral leren welke initiatieven wel of niet werken (lerend en evaluerend).

We willen de eerste helft van 2024 benutten om samen met het lokale veld, in het bijzonder de professionele gesubsidieerde instellingen, tot een gezamenlijk plan te komen voor het monitoren en evalueren van de ontwikkelingen in het veld vanaf 2025, zowel kwalitatief als kwantitatief. Het doen van een profiel- en publieksonderzoek om tot een goede 0-meting te komen behoort daarbij tot de opties.

Door samen met het veld hierin keuzes te maken willen we naar een systeem toewerken waarin alle partijen op dezelfde wijze informatie verzamelen, monitoren en rapporteren. Zo ontstaat er een uniforme set van data waarop we kunnen sturen. Ook benutten we de cultuurcafés om als gemeente op de hoogte te blijven van lokale ontwikkelingen en ervaringen.

Evaluatie

Naast dat we jaarlijks de vorderingen in de gaten houden doen we in 2027 een uitgebreide tussenevaluatie. Dit is het moment waarop we bezinnen op de gemaakte keuzes in de afgelopen jaren en de stappen die gezet zijn in het licht van de gestelde ambities en doelstellingen. Daaruit maken we per onderdeel op of we door moeten blijven lopen op de ingestoken weg, of juist moeten bijsturen. Dit kan ook het moment zijn dat er nieuwe (financiële) afspraken worden gemaakt met organisaties in het lokale culturele veld.

Hoofdstuk 10. Samenvatting nieuw cultuurbeleid (infographic)

Ambitie

In 2030 kent de gemeente Maashorst een stevig fundament voor cultuurbeleving en -beoefening. Iedere kern beschikt over divers cultureel aanbod dat aansluit op de behoefte van inwoners. We zorgen ervoor dat culturele organisaties beschikken over gepaste (flexibele) ruimtes, van waaruit zij een actieve rol vervullen in de lokale gemeenschap, samenwerkingen aangaan met onderwijs en ondernemers en mee uiting en vorm geven aan de lokale identiteit. Naast dat we voldoende aanbod dichtbij de inwoners stimuleren, dragen we zorg voor financiële laagdrempeligheid. Alle inwoners, ongeacht hun persoonlijke (financiële) situatie, kunnen actief deelnemen aan cultuur. Door het realiseren van dit fundament zorgen we ervoor dat in 2030 al onze inwoners, jong en oud, actief in aanraking komen met cultuur, door het te bewonderen, actief betrokken te zijn en/of door het zelf te maken. Cultuur neemt op die manier een aantoonbare plaats in binnen onze gemeente en in het leven van onze inwoners.

Door dat stevige fundament is de lokale culturele sector er in 2030 tevens toe in staat om een wezenlijke bijdrage te leveren aan ambities en doelen op andere beleidsterreinen, zoals welzijn, economie en vestigingsklimaat. Het doet dienst als een affiche voor onze gemeente en heeft een erkende positie als één van de bouwstenen om van de gemeente Maashorst de meest aantrekkelijke recreatieve gemeente van Brabant te maken.

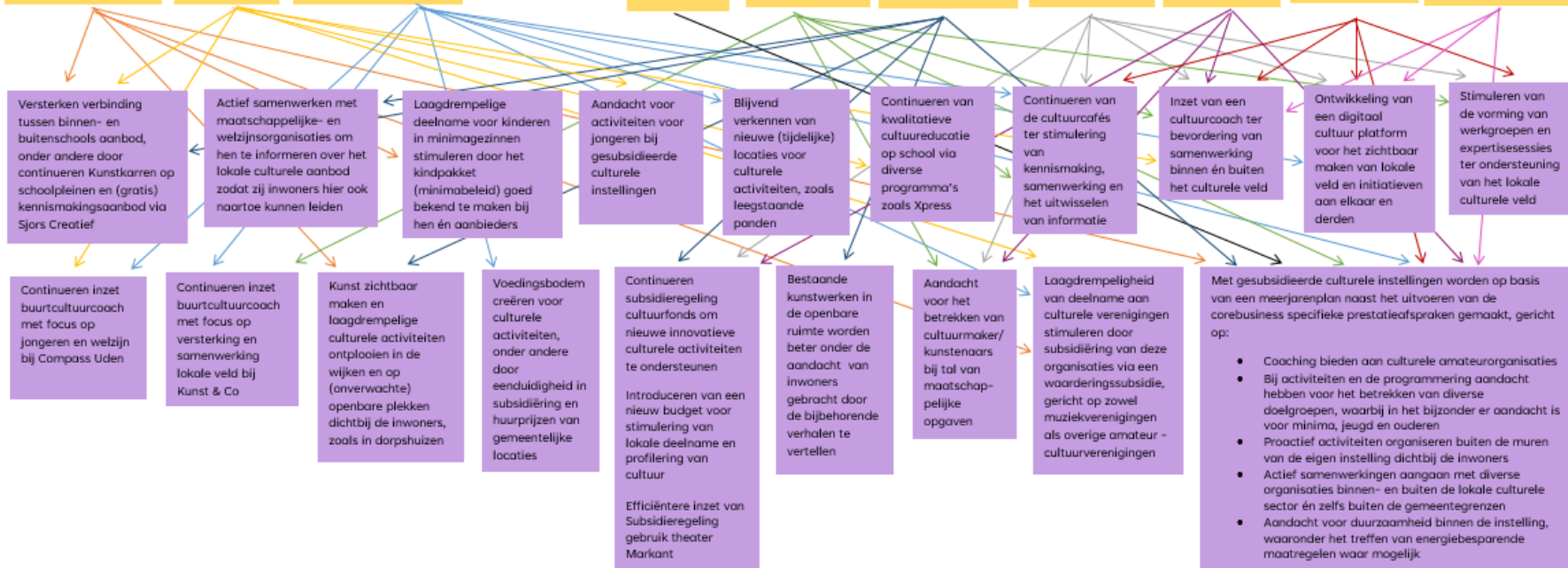
Doelstellingen

Cultuur is er voor iedereen

Cultuur krijgt ruimte om te groeien

Activiteiten

Bijlage 1. Gerelateerd beleid

Het nieuwe cultuurbeleid staat niet op zichzelf, maar heeft relatie tot andere terreinen en ontwikkelingen. Hieronder brengen we de voornaamste in beeld.

Omgevingsvisie

De omgevingsvisie is een verplicht onderdeel van de nieuwe Omgevingswet. Alle Nederlandse gemeenten moeten deze vaststellen en erin aangeven hoe de ruimtelijke inrichting er in de toekomst gaat uitzien. Cultuur heeft een relatie hiertoe, enerzijds door de duidelijke verbintenis met recreatie en toerisme en erfgoed, anderzijds omdat culturele instellingen en -objecten onderdeel uitmaken van de fysieke leefruimte.

Strategisch beleidskader sociaal domein

Het wordt uit steeds meer onderzoeken en de praktijkervaringen duidelijk dat deelname aan kunst en cultuur een preventieve functie heeft. Denk bijvoorbeeld aan de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die een bijdrage leveren aan de samenleving door vrijwilligerswerk te verrichten bij een culturele organisatie. Of de bijdrage van culturele activiteiten aan de mentale gezondheid omdat het onder meer zorgt voor expressie, talentontwikkeling en ontspanning. Niet voor niets sluit dit nieuwe cultuurbeleid daarom aan bij het 'Strategisch beleidskader sociaal domein' en de daarin benoemde doelstellingen zoals het stimuleren van sociale contacten en het versterken van de eigen kracht van inwoners.

Beleid subsidiering vrijwilligersorganisaties

Vrijwilligers worden steeds belangrijker in de samenleving. Ook het verenigingsleven in Maashorst draait voornamelijk op actieve vrijwilligers. Ze steken veel tijd, kennis en creativiteit in hun vrijwilligerswerk. Ook binnen de lokale cultuursector zijn veel vrijwilligers actief. Binnen het cultuurbeleid is daarom, in het bijzonder voor het onderdeel amateurorganisaties, de aansluiting gezocht met de gemeentelijke contouren en uitgangspunten van het subsidiebeleid op vrijwilligersorganisaties.

Erfgoed

De gemeente Maashorst heeft een rijke cultuurhistorie. Zo is er het religieuze en agrarische erfgoed sterk vertegenwoordigd in een aantal mooie monumenten en hebben we rijke archeologie. Er zijn ook diverse organisaties die zich bezighouden met immaterieel erfgoed en het in leven houden van lokale tradities. Het beleidsterrein erfgoed heeft een relatie tot het beleidsterrein cultuur mede omdat de manieren waarop het (immateriële) erfgoed tot uiting wordt gebracht soms gepaard gaat met culturele uitingen. Een voorbeeld daarvan is het vertalen van een historische gebeurtenis in een gedicht of een lied.

Recreatie en toerisme

Het imago van een gemeente wordt mede bepaald door de culturele uitstraling. Maashorst is rijk aan een aantal culturele parels, zoals Museum Krona en poppodium De Pul. Cultuurtoerisme is een belangrijk onderdeel van het toeristisch profiel van Maashorst en draagt bij aan de aantrekkelijkheid van de gemeente. Culturele activiteiten en instellingen dragen daarnaast bij aan de lokale werkgelegenheid, zowel binnen de sector zelf als in de horeca en bij toeristische bedrijven.

Economie en ondernemers

De lokale culturele sector is sterk verbonden aan de economie en het ondernemerslandschap in de gemeente Maashorst. Zo dragen de culturele instellingen bij aan de lokale banenmarkt, bevorderen deze het vestigingsklimaat en zorgen activiteiten dikwijls voor een spin-off bij lokale ondernemers, waaronder in de horeca en recreatie. Anderzijds komen veel van de culturele evenementen en andere initiatieven juist mede tot stand door sponsoring en andere samenwerkingen met lokale ondernemers. Laatstgenoemden hebben door hun creativiteit, motivatie en ondersteuningsmogelijkheden een belangrijke rol in de lokale beleving van kunst en cultuur.

Accommodaties en vastgoed

Veel culturele activiteiten, vooral van verenigingen, vinden plaats in gemeentelijke accommodaties zoals dorpshuizen en multifunctionele accommodaties. Daarnaast zijn er vastgoedlocaties in handen van de gemeente die enkel en alleen voor cultuur worden benut en verhuurd aan gebruikers zoals theater Markant, het gebouw van de bibliotheek en Kunst & Co en het PNEM gebouw waar onder andere Naat Piek in gevestigd is. Het beleid op cultuur heeft daarom raakvlakken met het gemeentelijke beleid op

accommodaties en vastgoed, inclusief bijbehorende tarieven en subsidies. Ook voor deze terreinen geldt dat beleid geharmoniseerd wordt en het cultuurbeleid hierbij de aansluiting zoekt.

Provinciaal cultuurbeleid

De provincie Noord-Brabant heeft een aantal taken op het gebied van cultuur. Op basis van de Wet stelsel openbare bibliotheken stimuleert zij innovaties voor de lokale bibliotheken. Daarnaast ondersteunt de provincie gemeenten bij de uitvoering van hun taak op het gebied van cultuurparticipatie. De belangrijkste ambitie die de provincie voor zichzelf ziet is dat cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd bijdragen aan een levendig Brabant voor iedereen. Ze wil dat Brabant aantrekkelijk is voor inwoners, voor bezoekers en voor buitenlandse werknemers. Specifiek voor cultuur houdt dit in dat de provincie de instellingen die onderdeel uitmaken van de landelijke basisinfrastructuur financieel blijft ondersteunen en top-aanbod mogelijk blijft maken. Daarnaast stimuleert ze de verbinding tussen cultuurmakers en maatschappelijke opgaven.